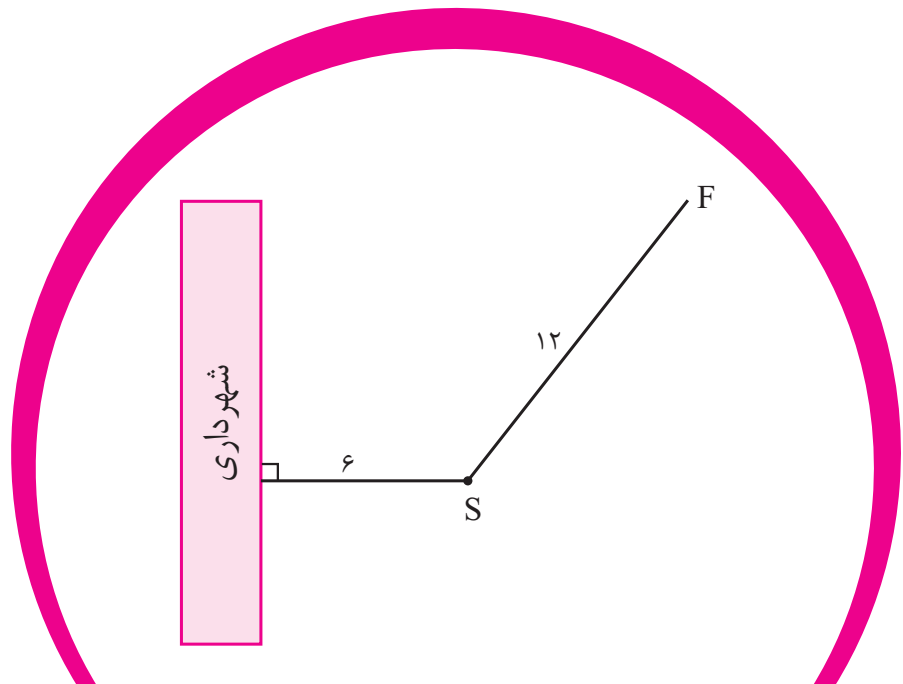

در این فصل خواهیم خواند:

- ← درس اول: ترسیم‌های هندسی
- ← درس دوم: استدلال و قضیه تالس
- ← درس سوم: تشابه مثلث‌ها

نمودار بالا محل قرار گرفتن سافتمان شهرداری، مجسمه S و فواره F را نشان می‌دهد. می‌فواهیم میله پرپچم را در محلی نصب کنیم که از مجسمه و فواره به یک فاصله باشد و از مقابل سافتمان شهرداری به فاصله ۹ متر باشد. محل نصب میله پرپچم را تعیین کنید.

درس اول: ترسیم‌های هندسی

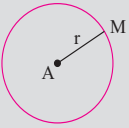
پرسش و تمرین

یادآوری

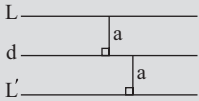
مجموعه نقاطی که از نقطه مشخص A به فاصله معلوم r قرار دارند، دایره‌ای به مرکز A و شعاع r تشکیل می‌دهند.

نکته

مجموعه نقاطی که از خط d به فاصله معلوم a قرار دارند، دو خط در طرفین خط d موازی با آن و به فاصله a از آن هستند.

نکته

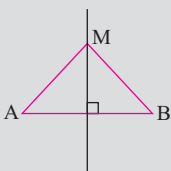
شرط این‌که سه ضلع a ، b و c تشکیل یک مثلث دهند عبارت است از:

$$a + b > c, a + c > b, b + c > a$$

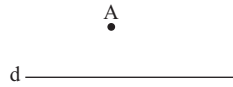
یادآوری

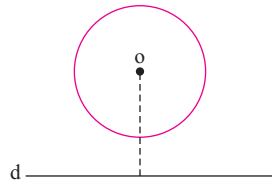
هر نقطه روی عمودمنصف یک پاره‌خط از دو سر پاره‌خط به یک فاصله است و بالعکس، اگر نقطه‌ای از دو سر یک پاره‌خط به یک فاصله باشد، آن‌گاه روی عمودمنصف پاره‌خط قرار دارد. $M \leftrightarrow MA = MB$ روی عمودمنصف AB

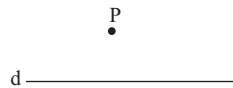
۱. نقطه A به فاصله ۲ cm از خط d مفروض است. نقاطی از خط d را تعیین کنید که از نقطه A به فاصله ۳ cm باشند.

۲. در شکل زیر، فاصله مرکز دایره تا خط d برابر ۵ cm و شعاع دایره ۳ cm می‌باشد. نقاطی روی دایره بیابید که از خط d به فاصله ۴ cm باشند.

۳. نقطه P به فاصله $۳x - ۵$ از خط d قرار دارد. اگر هیچ نقطه‌ای روی خط d وجود نداشته باشد که از نقطه P به فاصله ۱۰ باشد، حدود x را بیابید.

۴. دو نقطه A و B به فاصله ۵ cm از یکدیگر قرار دارند. چند نقطه وجود دارد که از A به فاصله ۳ cm و از B به فاصله ۴ cm باشد؟ چرا؟

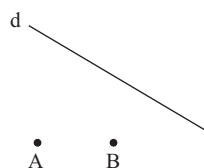
۵. نقاط A و B به فاصله ۱۰ cm از یکدیگر مفروض‌اند. چند نقطه وجود دارد که از A به فاصله ۴ cm و از B به فاصله ۶ cm باشد؟ چرا؟

۶. مثلی به اضلاع ۶ ، ۵ و ۸ سانتی‌متر را رسم کنید (مراحل رسم را توضیح دهید).

۷. اگر اندازه‌های اضلاع مثلی ۲ ، ۷ و x باشند، حدود x را بیابید.

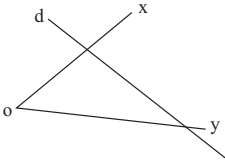

۸. در شکل زیر نقطه‌ای روی خط d بیابید که از نقاط A و B به یک فاصله باشد.

۹. در شکل مقابل، نقطه‌ای روی خط d بیابید که از اضلاع زاویه $\hat{xOy}$ به یک فاصله باشد.

۱۰. متوازی‌الاضلاعی رسم کنید که قطرهایش ۴ و ۸ و یک ضلع آن ۵ باشد.

۱۱. متوازی‌الاضلاعی رسم کنید که طول ضلع‌هایش ۳ و ۵ و طول یک قطر آن ۷ باشد.

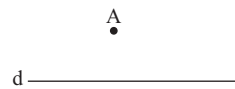
۱۲. مستطیلی رسم کنید که عرض آن ۳ cm و قطر آن ۶ cm باشد.

۱۳. پاره‌خط AB به طول ۶ cm مفروض است. نقطه یا نقاطی بیابید که از پاره‌خط AB به فاصله ۲ cm و از نقطه وسط این پاره‌خط به فاصله ۴ cm باشند.

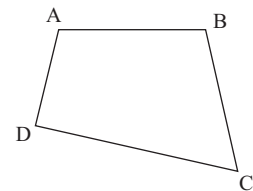

۱۴. مستطیلی رسم کنید که اضلاع آن ۳ و ۵ سانتی‌متر هستند.

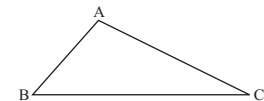
۱۵. نقطه A به فاصله ۳ cm از خط d مفروض است. مثلث متساوی‌الساقینی رسم کنید که یک رأس آن نقطه A و یک ضلع آن بر خط d منطبق باشد و همچنین قاعده این مثلث ۸ cm باشد.

۱۶. در شکل مقابل نقطه‌ای بیابید که از ضلع AB ، AD و DC به یک فاصله باشد.

۱۷. نقطه یا نقاطی را بیابید که از دو ضلع AB و AC در مثلث ABC به یک فاصله و از دو رأس B و C هم به یک فاصله باشند.

۱۸. لوزی رسم کنید که اقطار آن ۶ و ۴ سانتی‌متر باشند.

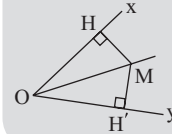
۱۹. لوزی رسم کنید که یک قطر آن ۴ cm و طول ضلع آن ۵ cm باشد.

یادآوری

هر نقطه روی نیمساز یک زاویه از دو ضلع آن زاویه به یک فاصله است و بالعکس، اگر نقطه‌ای از دو ضلع یک زاویه به یک فاصله باشد، آن‌گاه روی نیمساز زاویه قرار دارد.

$$\hat{O} \quad M \leftrightarrow MH = MH'$$

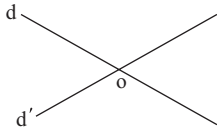

۲۰. سه نقطه A، B و C در صفحه مفروض‌اند. نقطه یا نقاطی را بیابید که از نقطه C به فاصله معلوم r و از نقاط A و B به یک فاصله باشند. (مسئله چند جواب می‌تواند داشته باشد)

• C

• A   • B

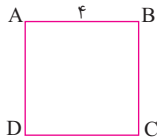

۲۱. دو خط متقاطع d و d' را در نظر بگیرید. نقطه یا نقاطی را بیابید که از دو خط d و d' به یک فاصله بوده و از نقطه o محل برخورد دو خط d و d' به فاصله ۲cm باشند.

۲۲. مثلث قائم‌الزاویه‌ای رسم کنید که اضلاع قائمه آن ۳ و ۵ سانتی‌متر باشند.

۲۳. مثلث قائم‌الزاویه‌ای رسم کنید که وتر آن ۶cm و یک ضلع آن ۳cm باشد.

۲۴. مربع ABCD به ضلع ۴cm مفروض است. نقطه یا نقاطی روی محیط مربع بیابید که از قطر AC به فاصله ۱cm باشند.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۱. نقاط A و B به فاصله $2m + 7$ از یکدیگر قرار دارند. فقط یک نقطه وجود دارد که از A به فاصله ۳ و از B به فاصله ۵ می‌باشد. مقدار m کدام گزینه است؟

$\frac{1}{4}$ (۱)   ۱ (۲)   ۲ (۳) $\frac{1}{4}$ (۴)

۲. سه پاره‌خط به طول‌های $4x - 4$ ، $x + 7$ و $6x$ اضلاع مثلث هستند. حدود x کدام گزینه است؟

$\frac{5}{3} < x < 3$ (۱) $\frac{11}{9} < x < 3$ (۲)

$\frac{11}{9} < x < 4$ (۳) $2 < x < 3$ (۴)

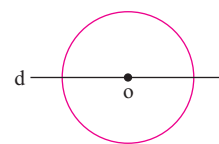
۳. چند نقطه درون مثلث ABC وجود دارد که از ۳ ضلع مثلث به یک فاصله باشد؟

صفر (۱)   ۱ (۲)   حداکثر ۱ (۳)   ۲ (۴)

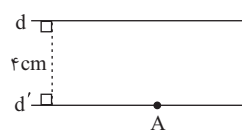
۴. در شکل داده شده مرکز دایره روی خط d قرار دارد. اگر قطر دایره 10 cm باشد، چند نقطه روی دایره وجود دارد که از خط d به فاصله 6 cm باشد؟

- ۴ (۱)   ۳ (۳)   ۲ (۲)   صفر (۴)

۵. در شکل مقابل d و d' دو خط موازی بوده و نقطه A روی خط d' قرار دارد. چند نقطه وجود دارد که از دو خط d و d' به یک فاصله بوده و از نقطه A به فاصله 2 cm باشند؟

- ۴ (۴)   ۲ (۳)   ۱ (۲)   صفر (۱)

درس دوم: استدلال و قضیه تالس

پرسش و تمرین

۱. با توجه به خواص تناسب جاهای خالی را کامل کنید.

الف) $\frac{x}{y} = \frac{3}{5} \Rightarrow 5x = \underline{\hspace{2cm}} = y \times \underline{\hspace{2cm}}$ ب) $2 \times 6 = 3 \times 4 \rightarrow \frac{2}{\underline{\hspace{2cm}}} = \frac{3}{\underline{\hspace{2cm}}}$

پ) $5x = 7y \Rightarrow \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{5} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{7}$ ت) $3(x+y) = 4z \Rightarrow \frac{3}{\underline{\hspace{2cm}}} = \frac{z}{\underline{\hspace{2cm}}}$

ث) $\frac{2}{3} = \frac{8}{12} \rightarrow \frac{3}{2} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$ ج) $\frac{x-2}{y} = \frac{z}{5} \rightarrow \frac{x-2}{z} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$

چ) $\frac{3}{7} = \frac{6}{14} \Rightarrow \frac{10}{7} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$ ح) $\frac{5}{3} = \frac{6}{10} \Rightarrow \frac{2}{3} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$

خ) $\frac{a+2}{4} = \frac{b-3}{5} \Rightarrow \frac{a+2}{4-a-2} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$ د) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Rightarrow \frac{a+3b}{b} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$

ذ) $\frac{x-2}{z} = \frac{a}{b+3} \Rightarrow \frac{x-2}{z-3(x-2)} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$ ر) $\frac{3}{7} = \frac{x}{y} \Rightarrow \frac{3}{7+4 \times 3} = \frac{\underline{\hspace{2cm}}}{\underline{\hspace{2cm}}}$

۲. اگر $\frac{a+c+e}{b+d+f} = \frac{a}{b}$ ، آن گاه ثابت کنید: $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} = \frac{e}{f}$

---

۳. از تناسب مقابل مقدار x را بیابید.

$$\frac{4}{x+1} = \frac{2}{3x-2}$$

---

۴. از تناسب مقابل مقادیر x و y را بیابید.

$$\frac{x+y}{8} = \frac{x-y}{4} = \frac{2}{3}$$

یادآوری

خواص تناسب
(طرفین وسطین)

۱) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Rightarrow ad = bc$

(تبدیل ضرب به تناسب)

۲) $ad = bc \Rightarrow \frac{a}{b} = \frac{c}{d}$

(معکوس کردن)

۳) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \rightarrow \frac{b}{a} = \frac{d}{c}$

۴) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Rightarrow \frac{c}{a} = \frac{d}{b}$ یا $\frac{a}{c} = \frac{b}{d}$

(ترکیب در صورت)

۵) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Rightarrow \frac{a+b}{b} = \frac{c+d}{d}$

(ترکیب در مخرج)

۶) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Rightarrow \frac{a}{a+b} = \frac{c}{c+d}$

(تفضیل در صورت)

۷) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Rightarrow \frac{a-b}{b} = \frac{c-d}{d}$

(تفضیل در مخرج)

۸) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Rightarrow \frac{a}{b-a} = \frac{c}{d-c}$

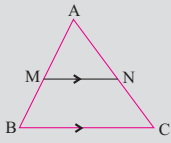

تعریف

قضیه تالس:

در مثلث ABC اگر $MN \parallel BC$ ، آن گاه:

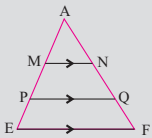

$$\frac{AM}{MB} = \frac{AN}{NC}$$

$$\frac{AM}{AB} = \frac{AN}{AC} = \frac{MN}{BC}$$

$$\frac{MB}{AB} = \frac{NC}{AC} \text{ و } \frac{MB}{AM} = \frac{NC}{AN}$$

در حالت کلی داریم:

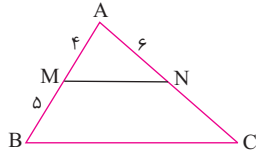
$$\frac{AM}{AN} = \frac{MP}{NQ} = \frac{PE}{QF} = \frac{ME}{NF} = \frac{AE}{AF} = \dots$$

۵. اگر $\frac{3x}{2} = \frac{y-3}{3} = \frac{2z+1}{4}$ و $3x + y + 2z = 11$ ، آن گاه مقادیر x و y و z را بیابید.

_____

_____

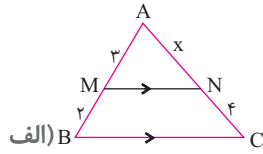
۶. در شکل مقابل $MN \parallel BC$ می باشد. اندازه NC و AC را بیابید.

_____

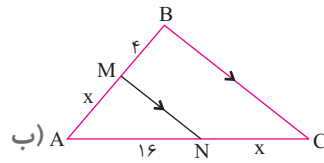
_____

۷. در هر کدام از شکل های زیر $MN \parallel BC$ می باشد. مقدار x را بیابید.

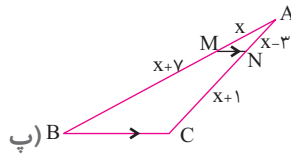
_____

_____

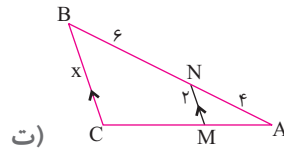
_____

_____

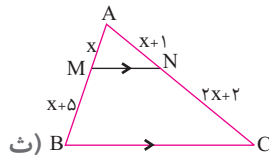
_____

_____

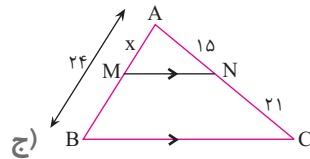
_____

_____

_____

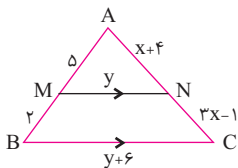
_____

۸. در هر کدام از شکل های داده شده، مقادیر x و y را بیابید.

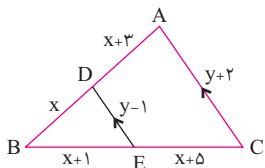
_____

_____

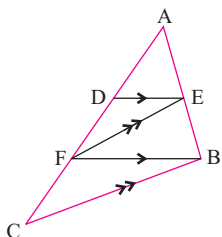
_____

_____

_____

_____

۹. در مثلث ABC شکل مقابل، $DE \parallel FB$ و $EF \parallel BC$ ، ثابت کنید: $\frac{AD}{DF} = \frac{AF}{FC}$.

_____

_____